

Svensk vänsterpress om Ukraina-kriget i slutet av 2022

Under de senaste månaderna har bevakningen av kriget i Ukraina varit sparsam i den *svenska* vänsterpressen. Särskilt gäller det artiklar som behandlat kriget ur ett större perspektiv. Bäst kontinuitet har *Offensiv* haft: [Ukraina: En vändpunkt i kriget?](#) (21 sept), [Desperat Putin trappar upp Ukrainakriget](#) (28 sept) och [Ukrainakriget: Cherson en avgörande vändning?](#) (23 nov). *Internationalen* har haft en intervju med ryssen Sachnin, ["Vi måste bilda en internationell front mot krig"](#) (3 nov), och 2 artiklar som ingår i samlingen [Socialistiskt Forum november 2022](#).

Nedan återges artiklar som publicerats under december 2022: En från vardera *Flamman* och *Offensiv*, samt 6 från *Internationalen* varav 3 är debattinlägg. *Proletären* har inte däremot inte publicerat något om Ukraina under de senaste månaderna.

Artiklarna ur *Internationalen* och *Flamman* är reportage, debatt eller intervjuer, medan *Offensiv*-artikeln försöker göra ett bokslut över kriget fram till slutet av 2022.

OBS: Marxistarkivet har under hela tiden haft (och har) en omfattande bevakning av kriget, främst baserad på artiklar från internationell press, se [Senaste nytt på marxistarkivet](#).

Innehåll

Flamman	1
<i>"Genom kvinnonätverken kan vi smugla medicin"</i>	1
Internationalen	3
<i>"Putins regim är fascistisk"</i> (intervju).....	3
<i>Tre tankar om Ukraina och kriget – en personlig resa</i>	5
<i>Den svenska militära apparaten hänger ihop</i>	6
<i>Tanke och känsla måste hänga ihop</i>	7
<i>Rysk krigsmotståndare döms till 8,5 års fängelse</i>	8
<i>Olga och Jurij får fira jul i ett sönderbombat Ukraina</i>	9
Offensiv	11
<i>10 månaders krig som skakat världen</i>	11

Lästips

Historiker om Ryssland och Ukraina:

Stephen Kotkin: [Kalla kriget slutade aldrig - Ukraina ...](#)

Zbigniew Marcin Kowalewski: [Erövringen av Ukraina och den ryska imperialismens historia](#)

Timothy Snyder (Intervju): ["Syftet med detta krig är att krossa Ukraina som nation"](#)

Nicolas Werth: [Om Putins Ryssland och Ukraina](#)

Slavoj Žižek: [Ukraina och det tredje världskriget](#).

Debatt:

Achain Vanaik: [Vänsterns splittring i Ukraina-frågan](#)

[Debatt om Ukraina-kriget i Internationalen](#) (mars 2022)

Jan Czajkowski: [Socialistisk Politik och Ukraina – debatt](#)

Jan Czajkowski: [Debatt om Ukraina-frågan och Socialistisk Politik](#)

Flamman

”Genom kvinnonätverken kan vi smugla medicin”

Rasmus Canbäck

Flamman 11/12 2022

Över tio miljoner kvinnor och barn har försatts på flykt i Ukraina. Många av dem har drabbats direkt av kvinnorelaterat våld och är i akut behov av hjälp. Flamman har åkt till Ukraina för att träffa aktivisterna som kämpar för kvinnors rättigheter under kriget.

Först hördes det vinande ljudet av robotar. Därefter tystnad. En tystnad som egentligen bara varade en bråkdelens sekund – men som kändes som en evighet. Sedan kom dånet av bombnedslaget bara ett par hundra meter bort som fick allt att börja skaka. Smattret mot husväggen av granatsplittret som flög från roboten.

Det är vad Elena minns från den där kalla februaridagen när kriget kom till Ivankiv. Den lilla tätorten ligger lite mer än en timme nordväst om Kiev i utkanten av Tjernobylområdet.

Ett par timmar senare kom de första rapporterna om att ryska trupper stod vid den sömniga stadens utkanter. Snart hördes det ryska språket eka i en megafon från centrum. ”Vi är här för att frige er”, sade rösten, berättar Elena och skakar på huvudet.

– Ryssarna var här i ungefär en månad, säger hon.

Elena knyter varsamt mörkgröna trasiga tygstycken runt ett hönsnät. Hennes väninnor står bredvid henne. De träffas varje dag i frivilligcentralen i Ivankiv för att göra i ordning materiel till den ukrainska armén. I dag gör de kamouflageväggar.

– När ryssarna kom sade vi till våra söner och barnbarn att lämna staden så fort som möjligt, berättar Elena. Det var nästan bara vi pensionärer och några av våra döttrar kvar. Vi var hela tiden rädda. Vi visste inte vad de ryska soldaterna skulle göra mot oss.

Hon hämtar en bytta med fler tygstycken och fortsätter vant och varsamt att knyta fler runt hönsnätet.

– Helt ärligt? De ryska soldaterna är idioter. De visste knappt hur man använder sig av en vattenkokare. Men när de var här kunde de hitta på vad som helst. Några av oss som arbetat inom, låt oss kalla det viktiga yrken, fick gömma oss i källare och så. Mot en av grannflickorna var de väldigt närgångna ... kan man väl kalla det.

Liknande historier rapporteras av så gott som alla journalister som tar sig in i områden som de ryska trupperna retirerat från. Byar är så gott som tömda på män som inser att de kan uppfattas som ett säkerhetshot för ryssarna. På bilderna från städer som Cherson, som den ukrainska armén fritog i november, syns mestadels kvinnor.

Att kvinnor drabbas i krig kan knappast ses som någon överraskning. Kriget i Ukraina är förstärker ytterligare bilden av den utsatthet som kvinnor ställs inför, menar FN:s särskilda kvinnororgan UN Women. Dels rör det sig om våld och övergrepp riktade mot kvinnor, såsom våldtäkter och påtvingad trafficking. Dels minskar tillgängligheten till kritiska sociala och statliga institutioner som utgör ett grundskydd för kvinnor.

Människorättsorganisationen Human Rights Watch har därtill indikerat att man ser en ökning av våld mot kvinnor i hemmet, könssjukdomar och bristande sjukvård för kvinnorelaterade sjukdomar.

Berättelserna från Ivankiv, om ökad otrygghet och direkta hot, förstärker bilden av kvinnor som en särskilt utsatt måltavla i krig. Hittills är det trots det få rapporter från människorättsorganisationer som har skrivit om situationen i Ukraina. UN Women menar att hela bilden inte är fastställd ännu och att det fortfarande krävs insatser för att dokumentera vidden av utmaningarna.

Rapporteringen i media om kvinnors situation under kriget har varit undermålig. Det menar feministen och vänsteraktivisten Anastasia Chebotarjova som sedan 2017 och under kriget varit aktiv i arbetet för kvinnors rättigheter. Hon bedriver organisationen Feminist Lodge tillsammans med en grupp andra aktivister.

– Vi har ju fått att göra nu under kriget, precis som alla andra delar av samhället och civilsamhället. Det finns många organisationer som vår, men generellt har frågorna om kvinnors rättigheter inte fått så mycket uppmärksamhet, säger Anastasia.

I deras sociala medier finns bilder på arbetet som de gör. Gruppen ses packa lådor med blöjor, tamponger, mediciner och andra hygienprodukter som är riktade mot kvinnor i behov av hjälp.

– Det fascinerande med kvinnorörelsen är att vi har ett nätverk över hela landet. Innan militären befriade Cherson från ryssarna så kunde vi, genom en kontakt i Mykolajiv, förse invånarna i Cherson med nödvändiga mediciner.

Var det inte farligt?

– Här handlar det om att arbeta smart. Jag utgår från att nätverken hade sina vägar in mellan Ukraina och de ockuperade delarna.

Vidare menar hon att Feminist Lodge, genom kriget, nått ut till en ny grupp av människor.

– Dessvärre ser vi en flyktingvåg, särskilt i början, från utsatta delar av Ukraina. Många av dem är kvinnor och barn som kom till Kiev. Samtidigt som vi försåg dem med nödvändig krishjälp så talade vi om våra värderingar som feminister.

Plötsligt har något som för många varit perifert, du vet ”feministfrågor”, blivit tillgängligt.

Hon betonar ”feministfrågor” särskilt och menar att alla samhällen i grund och botten är patriarkala. I Ukraina har det enligt henne länge funnits en nedvärderande syn på ordet ”feminist”.

Förutom den omedelbara krissituation som kvinnor ställts inför under den ryska ockupationen påverkas även andra delar av samhället. I Ukraina finns i dag omkring 7 miljoner internflyktingar och lika många som har lämnat landet. I den senare kategorin är majoriteten kvinnor, eftersom män under 60 inte har tillåtelse att korsa gränsen.

Samtidigt beräknar Världsbanken att den ukrainska ekonomin har krympt med nästan en tredjedel sedan kriget startade. I och med att många män blir inkallade till militären råder det också akut brist på arbetskraft inom typiskt mansdominerande yrken, såsom elektriker och ingenjörer. Det sker i samband med att nära hälften av Ukrainas elkapacitet är utslagen.

Många internationella organisationer meddelar att det i regel finns tillräckliga finansiella medel för att arbeta med frågorna – men att utmaningen ligger i kunskap och personal. Framför allt finns det brister i det psykosociala stödet till dem som råkat illa på grund av kriget, menar FN.

Sådant stöd utgörs av särskilda insatser för kvinnor och barn som hamnat på flykt, som är oroliga för vad som händer med deras familjer eller som direkt drabbats av kvinnorelaterat våld – våldtäkter, misshandel eller rädsla för det – till följd av kriget.

Elena och hennes väninnor är i alla fall lättade över att inte leva under den ryska ockupationen längre. De visar runt bland alla de saker som de tillverkar. Varma sockor, stickade halsdukar och vaxljus i konservburkar är några av dem.

I en låda från Finland ligger varma tröjor med finlandssvenska tryck med texten ”välkommen till Jakobstad”.

– Inte alla av oss har barn eller barnbarn som är vid fronten eller i militären, men vi förstår att de hade kunnat vara det, säger Elena.

Hennes väninna Alina som tyst har stått bredvid och knutit tygstycken kan till slut inte längre hålla sig från att prata.

– Vi som kommer hit varje dag gör allt vi kan för att hitta tid för att hjälpa till – allt! Det verkar aldrig få ett slut.

Lästips:

[Ukrainsk offensiv slår tillbaka Ryssland – signalerar att kriget kan vinnas](#) (*Flamman* 11/9)

Internationalen

”Putins regim är fascistisk” (intervju)

Arnold Jeppsson

Internationalen nr 49-2022

Orden kommer från Yuliya Yurchenko som var på besök i Stockholm för att delta i Socialistisk Forum. Hon representerar *Sotsyalnyi Ruch* (Sociala rörelsen), en bred demokratisk socialistisk organisation i Ukraina.¹

¹ Se [Sotsyalnyi Ruch \(ukrainska Sociala rörelsen\) om sig självt](#) och [Ukrainas vänster under uppbyggnad på flera områden](#) (okt. 2022) av C. Samary.

Hennes kritik är glasklar: Putin håller på att genomföra ett folkmord i Ukraina och det ukrainska folket försvarar sig med ryggen mot väggen.

Sociala Rörelsen växte fram ur protesterna på Maidanorget i Kiev 2013–2014. Man ville samla den antistalinistiska vänstern och organisationen bildades i november 2016. Organisationen medlemmar jobbar bland annat i det ukrainska järnvägsfacket (Free Trade Union of Rail Workers) och i gruvarbetarfacket (Independent Trade Union of Miners).

Yuliya Yurchenko berättar hur det under kriget växer fram ett starkt så att säga horisontellt samhälle, där människor ger varandra stöd och samarbetar för att få samhället att fungera. Hon hoppas att dessa nätverk ska kunna komma fram och utvecklas när freden väl kommer.

Hon säger rakt på sak att vad Ukraina i första hand behöver är luftvärn för att skydda civilbefolkningen. Men Yuliya poängterar att de som inte vill bidra till vapen har många andra möjligheter att visa sin solidaritet. Varma kläder behövs i den kalla vintern, nu när uppvärmningen slås ut av kryssningsrobotar. Skicka mat, gärna fiskkonserver, de innehåller mycket protein och nyttiga oljor och de behöver inte värmas. Det är viktigt nu när Ryssland förstör tillgången på vatten, el, och gas.

Yuliya ser solidariteten från fackföreningar och vänsterorganisationer i såväl Europa som USA, Afrika och Latinamerika som en världsomfattande samling mot imperialism i alla dess former. Hon lyfter särskilt fram den engelska Ukraine Solidarity Campaign och det europeiska nätverket ENSU (European network for solidarity with Ukraine) och hon är kritisk mot de som bara ser USA:s imperialism och inte förstår hur allvarlig den ryska imperialismen är.

Ukrainas president Zelenskij är en starkt samlande ledare under kriget, men han står också i grunden för en nyliberal politik med illusioner om att marknadskrafterna kommer att kunna lösa Ukrainas problem. Redan nu förs en diskussion om den kommande återuppbyggnaden och Yuliya betonar det behövs kollektiva lösningar för att fylla sociala behov som bostäder och daghem. Det behövs helt enkelt en statligt ledd återuppbyggnad och de fackliga rättigheterna måste vara garanterade.

Yuliya säger att kriget också lett till att toleransen för korruption blivit minimal och hon är märkbart stolt när hon berättar att arbetet för transparens och mot korruption gjort stora framsteg.

Ukraina var en del av det stalinistiska systemet i Sovjetunionen, men Ukraina har, till skillnad från Putins Ryssland, öppnat arkiven. Där kan folk lära känna sin familjehistoria och historikerna har fått tillgång till viktigt material. Yuliya Yurchenko säger att detta skapar sammanhang och ger ytterligare motivation i kampen mot det ryska anfallet.²

Lästips

[Intervju med Oleksandr från Sotsialnyi Ruch](#) (mars 2022)

Tom Harris: [Rapport från Internationell solidaritetskonferens med Ukraina](#) (maj 2022)

Daria Saburova: [Frågor om Ukraina](#) (okt. 2022)

Catherine Samary: [Ukrainas vänster under uppbyggnad på flera områden](#) (okt. 2022)

[Debatt om vänstern och fredsförhandlingar om Ukraina](#) (dec. 2022)

² Se även artikeln av Håkan Blomqvist i samlingen [Socialistiskt Forum november 2022](#)

Tre tankar om Ukraina och kriget – en personlig resa

Eva Nikell

Internationalen nr 49-2022

Vi måste sluta upp bakom tanken på Ukrainas rätt att försvara sitt land och sitt folk.

24 februari i år, när Ryssland angrep Ukraina, var min första, känslomässiga reaktion att Ukraina måste få stöd även med vapen för att kunna försvara sig. Det var en ren reaktion, ingen överlagd tanke, och definitivt inte grundad i några teoribildningar alls.

Frågan om vapen är inte enkel för en person som ägnat tjugo års arbete i freds rörelsen i form av aktivism inom Kvinna till Kvinna. Och när vi diskuterade frågan vid ett seminarium den 7 mars på Solidaritetshuset – en av de första manifestationerna mot kriget – var tre fredsorganisationer och Östgruppen överens om att vapen till Ukraina inte var den bästa lösningen. I stället diskuterades vikten av civilsamhällets uppslutning bakom Ukrainas sak och att pressen mot Ryssland i form av ekonomiska sanktioner måste bli så stark att de kunde tvinga fram ett tidigt eld-upphör.

Utvecklingen har inte alls gått åt det hållet. Och under hela perioden fram till nu har jag vacklat i fråga om min egen inställning till vapensändningar. Innerst inne har jag varit glad över att Sveriges regering trots allt skickat dit vapen, och att jag inte var den som behövde ta beslutet. Fegt? Ja möjligen, men också en grundläggande tanke om att den totala riktningen på frågan om krig och fred måste gå åt ett annat håll. Total radikal avrustning och nedrustning och klimatmässigt hållbar omställning till civila ändamål är fortfarande min centrala hållning inför framtiden.

Men, jag har ändrat uppfattning om det berättigade i att skicka vapen till Ukraina. Inför Putins kriminella bombningar, inför tanken på en total ödeläggelse av Ukraina, är den enda rimliga uppmaningen att skicka alla vapen som tänkas kan så att Ukraina kan försvara sig.

Kommer vapenleveranser till Ukraina att lösa frågan? Eller kommer mer vapen till Ukraina att få Putin att till slut, i desperation, utlösa kärnvapen? Det vet ingen – men min moraliska övertygelse idag är att alla de ukrainare som vill slåss med vapen i hand för att köra ut Putin-regimen ur sitt land måste få möjlighet att göra det. Vem är jag att sätta mig på bakhasorna och hävda att det finns andra, och mer strategiskt effektiva, sätt att hantera situationen? Eftersom jag inte kan hänvisa till några sådana blir det bara hyckleri.

Men, och det är ett viktigt men, vapen löser ändå inte några problem i det långa loppet. Det innebär att vi parallellt med att stödja rätten för Ukraina att försvara sig med vapen i hand måste öka engagemanget i det breda folkliga stöd för humanitärt stöd till Ukraina som redan är på gång på många håll i Sverige. På samma sätt som vid Balkankrigen behövs det filter, kläder, våldtäktskit, ambulanser och styrkor som reparerar broar och sönderbombade byar. Det behövs mänskliga kontakter som kan organisera hopp. Ett starkt civilsamhälle i Sverige och Ukraina, och en stark freds rörelse som kan arbeta för en demokratisk och hållbar fred, inte minst när Ryssland förhoppningsvis snart blir utkört ur Ukraina. Eld-upphör är bara det första lilla steget till en fredlig återuppbyggnad och ett läkande av krigets skador, samt en stabilisering och demokratisering av det samhälle som angriparen har lämnat.

Min grundläggande slutsats förblir därmed densamma som den jag hade i våras – om vikten av en radikal avrustning och nedrustning och klimatmässigt hållbar omställning av hela samhället till civila ändamål och civil produktion i alla länder i världen. Inte minst för att vapenanvändning i sig innebär en miljökatastrof varje dag. Och avrustningen måste börja med ett stopp för kärnvapen – Sveriges regering måste förmås att underteckna FN-konventionen om förbud mot kärnvapen.

Vapenexport till Ukraina måste därmed förbli ett undantag – och inget som motiverar den militariserade diskurs som råder i den politiska debatten idag. Vapen till Ukraina handlar om den moraliska och praktiska rätten för ukrainarna att försvara sig själva och sitt land – i sista hand mot den utplåning av land och folk som Putin uppenbarligen siktar på.

Men gentemot den svenska regeringens säkerhetspolitiska inställning och hela frågan om Nato-anslutning och militär upprustning av det svenska försvaret till två procent av BNP måste vi säga STOPP. God säkerhetspolitik handlar fortfarande om att hantera klimatkatastrofer och social och politisk polarisering och oro. Det främsta försvaret av ett land som Sverige handlar fortfarande om en rejäl nedrustning av vapenproduktion och militära maktstrukturer och ett uppbygge av ett civilförsvaret som förmår hantera allt från katastrofstöd i fredstid till organiserat folkligt motstånd i händelse av ett krig som drabbar även oss. Den omställningen vill vi i Fredsinitiativet, www.fredsinitiativet.se, bidra till att skapa.

Den svenska militära apparaten hänger ihop

Anders Karlsson

Internationalen nr 50-2022

I *Internationalen* 49/2022 (se ovan) skriver Eva Nikell om kriget i Ukraina, och att hon gått från ett avvisande till att nu förespråka svenska vapensändningar till Zelenskyjs regim: ”Men jag har ändrat uppfattning om det berättigade i att skicka vapen till Ukraina. Inför Putins kriminella bombningar, inför tanken på en total ödeläggelse av Ukraina, är den enda rimliga uppmaningen att skicka alla vapen som tänkas kan så att Ukraina kan försvara sig”. Samtidigt betonar Nikell att vapenexport till Ukraina ”måste förbli ett undantag”, och att det annars fortfarande är ”radikal avrustning och nedrustning” som gäller.

Nikells inlägg är fyllt av empati där hon lyckas väva samman känsla och tanke. Och visst är svenska vapenleveranser till Ukraina en knivig fråga där vi som socialister kan hysa delade meningar. Till skillnad mot Nikell har jag dock över tiden blivit allt säkrare på att det är riktigt av oss i Socialistisk Politik att motsätta oss dessa vapenleveranser. Väsentligt är emellertid betoningen att vi självklart tillerkänner det ukrainska folket rätten till självbestämmande, och då även att försvara sig med vapen i hand. Det vi explicit tar ställning mot är just svenska vapenleveranser, inte vapen till Ukraina överhuvudtaget. Det är i Sverige vi verkar och det är svenska förhållanden vi måste analysera.

Jag vill mena att det finns tydliga kopplingar mellan de politiska besluten om svenskt medlemskap i Nato, den gigantiska upprustningen och vapenleveranserna till Ukraina – den svenska militära apparaten hänger ihop! När den ryska invasionen tog sin början avvisade dåvarande statsministern Magdalena Andersson såväl svenskt medlemskap i Nato som vapen till Ukraina. Hennes hållning kom dock tämligen snart att ändras. Det var i en tid där både Magdalena Andersson och försvarsminister Peter Hultqvist satt med på Natomöte, en process där även vapenindustrins starke man – Saab:s Marcus Wallenberg – var direkt involverad. Det var också samtidigt som Sverige och USA genomförde en gemensam militärövning där B-52:or svepte över det svenska landskapet. Vapenleveranserna utgjorde därtill rena jackpotten för Saab med en häftigt stegrad aktiekurs. Sammantaget bidrar alla de tre elementen – medlemskap i Nato, upprustning och vapenleveranser till Ukraina – att Sverige dras än djupare in i det västimperialistiska militära systemet där vi ena dagen skickar vapen till Ukraina, andra dagen till Saudiarabien och tredje dagen till USA självt.

I Socialistisk Politik grundsatser uttrycks det att vi verkar för ”avveckling av vapenexport och militärapparater”. Militären utgör borgarstatens hårda kärna och jag tycker dessutom att skrivningarna i den resolution som SP:s föregångare KAF tog vid kongressen 1975 fortfarande äger giltighet: ”Försvarsmakten är i grunden ingenting annat än ett försvar av den

svenska kapitalismen som en del av det imperialistiska världssystemet. Dess uppgift är att mot inre och yttre hot stå som den borgerliga statens sista garant”.

Tanke och känsla måste hänga ihop

Eva Nikell

Internationalen nr 51-52-2022

Jag är glad över att Anders Karlsson i *Internationalen* 50-2022 skriver att jag lyckas väva samman tanke och känsla i mitt inlägg om vapenleveranser till Ukraina. Jag menar att det är precis vad som krävs för att kunna ta ställning till viktiga frågor som rör krig och fred, ockupation eller invasion, eller andra jämförbara militära övergrepp från en starkare makt gentemot en svagare.

Jag var med och grundade organisationen Kvinna till Kvinna i samband med kriget på Balkan. Efter massakern i Srebrenica satt jag i 17 år i Kvinna till Kvinnas styrelse. I den kapaciteten har jag rest runt i krigs- och postkonfliktområden i Bosnien och Georgien, och de ockuperade områdena på Västbanken i Palestina. Jag har träffat väldigt många människor som på olika sätt, i dessa situationer, har kämpat mot militarism och övergrepp och för långsiktig fred och demokrati tvärs över etniska, religiösa, nationella och politiska gränser.

Det har lett mig till slutsatsen att det alltid, i sista änden, handlar om människor. Människors liv och möjligheter, eller människors död, och förstörelsen av människors livsbetingelser. Putins utrotningskrig mot Ukraina gör alla stormaktsteorier eller geopolitiska analyser som inte utgår från ukrainares möjligheter att överleva till teoretiska tankekonstruktioner utan verklighetsförankring.

Vi måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt; att vara för Ukrainas rätt till självbestämmande inklusive rätten att med vapen i hand försvara denna gentemot Putins överfallskrig *och* vara emot Sveriges införlivande i Nato samt vara för en radikal avrustning av all form av militarism i Sverige. Den hållningen har vad jag förstår både Vänsterpartiet och Miljöpartiet, och troligen även delar av den Nato-kritiska socialdemokratin.

Att som Anders Karlsson gör i inlägget i förra veckans tidning knyta ihop frågan om *svenska* vapen till Ukraina direkt med frågan om svenskt Nato-medlemskap framstår för mig som en helt igenom teoretisk konstruktion. Sverige har alltid haft vapenfabriker, och i princip alltid haft vapenexport – ofta kritiserad som sådan, eller för att den gått till stridande länder eller odemokratiska aktörer. Att hänvisa Ukrainas rätt till självbestämmande och behov av försvarsvapen till andra länders vapenstöd – bara inte svenska vapen – är mot denna bakgrund mycket märklig, tycker jag.

Jag har inga planer på att personligen gå ut på gatan och kräva att den svenska regeringen ska skicka mer vapen till Ukraina – det handlar mer om ett ideologiskt ställningstagande. Men alternativet till att hävda Ukrainas rätt att försvara sig med vapen i hand är att ställa sig i främsta ledet när det gäller synliga humanitära insatser – som de 250 000 hygienpaket som Kvinna till Kvinna 1993 skickade till Bosnien. Eller arbeta för att skicka filter, mobila fältsjukhus, generatorer eller ambulanser eller vilka andra förnödenheter som helst som Ukrainas regering anser behövs.

I praktiken går det givetvis att göra bådadera – och det bekymrar mig att både jag själv och föreningen Socialistisk Politik är alldeles för passiva i dessa frågor.

Lästips:

Taras Bilous (ukrainsk socialist): [”Vänstern i väst måste tänka om”](#) och [Varför jag gör motstånd mot den ryska invasionen](#)

David Ost: [Ingen vänsteruppfattning kan rättfärdiga Putins attack på Ukraina](#) (mars 2022)
[Nej till Putins invasion av Ukraina! Stöd det ukrainska motståndet!](#) (Uttalande från Fjärde internationalen, mars 2022)

[Stöd det ukrainska motståndet och minska fossilkapitalets makt](#) (november 2022)

Rysk krigsmotståndare döms till 8,5 års fängelse

Per Leander

Internationalen nr 50-2022

- ▶ **Ilja Jasjin uppmärksammade massakern i Butja**
- ▶ **Beskylls för att ha smutskastat den ryska armén**
- ▶ **”Inse ditt misstag Putin och dra tillbaka trupperna”**

Arkivbild. E Feldman/Wikimedia, CC-BY-SA Liksäckar med kroppar från massgrav i Butja.

BUTJA:

Butja är en stad norr om Kiev som ockuperades strax efter att den ryska invasionen av Ukraina inleddes 24 februari. När ryssarna drog sig tillbaka i slutet av mars upptäcktes massgravar med uppemot 500 människor och civila som låg mördade på gatorna.

En domstol i Moskva har dömt den liberale oppositionspolitikern och krigsmotståndaren Ilja Jasjin till 8,5 års fängelse för sin kritik av den ryska invasionen av Ukraina. Speciellt döms han för att i sin Youtube-kanal ha uppmärksammat krigsförbrytelserna i staden Butja utanför Kiev, där människor låg massakrerade på gatorna och massgravar med flera hundra civila upptäcktes efter att de ryska soldaterna dragit sig tillbaka därifrån i början av kriget.

Domstolen menar att Ilja Jasjin har spridit ”falsk information” om Butja för att ”svartmåla den ryska armén”. Moskvas officiella ståndpunkt om händelserna i Butja är att det var de ukrainska trupperna som avrättade människor som samarbetat med den ryska ockupationsmakten efter att staden befriats. Något som motsägs av flera överlevare i staden som har vittnat om att det var ryska soldater som utförde massakern.³

Ilja Jasjin är en av hundratals ryska krigsmotståndare som har fängslats eller står åtalade, men det här är det mest uppmärksammade fallet och den strängaste domen som har fallit hittills. Jasjin greps redan i juli och säger själv att han valde att protestera mot kriget trots risken att fängslas, eftersom ”det är bättre att sitta tio år i fängelse som en ärlig man, än att leva med

³ Mer om Butja: [Massakern i Butja. Några saker som talar emot rysk propaganda](#) (mars 2022)

skammen av att ha varit tyst inför detta blodbad”. Under rättegången vände han sig direkt till Rysslands president med orden:

”Herr Putin. När du ser tillbaka på konsekvenserna av detta fruktansvärda krig, så förstår du säkert redan vilket enormt misstag du gjorde den 24 februari. Ingen välkomnade vår armé med Rysk krigsmotståndare döms till 8,5 års fängelse blommor. De kallar oss för angripare och ockupanter. Ditt namn har blivit synonymt med död och förstörelse. Jag ber dig, avsluta det här vansinnet nu. Dra tillbaka våra trupper från Ukrainas territorium och sök en diplomatisk lösning på konflikten.”

”Du har utsatt det ukrainska folket för en fruktansvärd tragedi, och de kommer nog aldrig att förlåta oss efter detta. Men du för inte bara krig mot ukrainarna, utan även mot ditt eget folk” fortsatte Ilja Jasjin sitt tal till Putin i domstolen: ”Du skickar hundratusentals ryssar i krig, och många av dem kommer återvända såväl fysiskt lemlästade som psykiskt förstörda. För dig är dödstalen bara en siffra, men för många familjer innebär det den oerhörda smärtan att ha förlorat en man, en far eller en son. Hundratusentals av våra medborgare har flytt sitt land eftersom de inte vill döda eller bli dödade. De flyr från dig, herr president, kan du inte se det?”

Ilja Jasjin vände sig också till sin domare Oksana Gorjunova och sa att han inte var arg på henne, utan att han förstod att hon var under enorm press av det odemokratiska systemet att döma honom till ett långt fängelsestraff trots att han var oskyldig, men att han hoppades att hon innerst inne förstod att hon agerade felaktigt.

Den 39-åriga Ilja Jasjin är trots sin ålder en veteran inom den ryska oppositionen och var en av ledarna för den liberala falangen inom den breda proteströrelsen mot Putin som blossade upp vintern 2011/2012 i samband med fusk i parlaments- och presidentvalet, där även vänsteraktivister och nationalisterna ingick. Rörelsen krossades brutalt av polisen och följdes av en rad hårda fängelsedomar mot framför allt vänsteraktivisterna, som hade varit mest aktiva på gatorna, medan liberalerna i regel gick fria och kunde fortsätta sin politiska verksamhet.

2017 valdes Ilja Jasjin till ordförande i stadsfullmäktige i ett distrikt av Moskva, och 2018 försökte han kandidera till posten som den ryska huvudstadens borgmästare, men fick inte ställa upp i valet. 2021 stoppades han även från att ställa upp till omval i stadsfullmäktige där han tidigare varit ordförande.

Olga och Jurij får fira jul i ett sönderbombat Ukraina

Sture Källberg

Internationalen nr 50-2022

Fem månader in den ryska invasionen av Ukraina finns tecken på att positionerna nu börjar låsas. Samtidigt hävdar båda sidor nya framgångar och utlovar snara segrar.

Den ukrainske presidenten Volodymyr Zelenskij menar att hans trupper med hjälp av nya avancerade långdistansvapen från USA förbereder en motoffensiv mot ryssarna och att man redan innan september kommer att ta tillbaka den sydliga regionen Cherson, som ryssarna erövrade tidigt i kriget och som utgör landvägen till Krim-halvön. Zelenskij har vidare gjort klart att han inte tänker stanna vid Cherson utan att Ukraina har som mål att ta tillbaka allt territorium som ockuperas av Ryssland, inklusive Krim.

Att ryssarna skulle vara på väg att bli tillbakapressade av en ukrainsk motoffensiv förnekas dock från Kreml. Tvärtom meddelade den ryske utrikesministern Sergej Lavrov häromveckan att målet för den militära operationen kan komma att utvidgas.

Det vill säga att Ryssland inte kommer nöja sig med att bryta loss de två ”folkrepublikerna” Donetsk och Lugansk i östra Ukraina, där ryskspråkiga separatister utropade sig självständiga redan 2014, utan att man kan tänka sig att ta ett större territorium från Ukraina. Även från ryskt håll framhålls september som en avgörande månad, då man kan tänka sig att hålla

folkomröstningar i de ockuperade delarna av Ukraina för att dessa regioner senare ska kunna uppgå i den ryska federationen.

Trots de optimistiska tongångarna från såväl den ryska som den ukrainska ledningen, tampas båda sidor med interna motgångar. I Ryssland växer missnöjet bland soldaterna, med deserteringar och vapenvägran som följd.

Ett stort problem för Putinregimen är också kören av protesterande soldatmödrar som undrar var deras söner har tagit vägen eller varför de kommer hem i licksäckar. Istället för allmän mobilisering, vilket skulle kunna spä på det folkliga missnöjet, försöker Putinregimen därför rekryterat legosoldater och vänder sig till fångar i fängelse med löfte om benådning om de tar värvning i armén.

I Ukraina kämpar Zelenskij mot påstådda interna fiender. Efter att ha förbjudit i princip alla kvarvarande oppositionspartier vid krigsutbrottet (flera partier, inklusive kommunisterna, förbjöds redan efter den nationalistiska Majdanrevolutionen 2014), har presidenten börjat slå ner på sin egen statsapparat och genomför stora utrensningar. Förra veckan avskedades chefen för den ukrainska säkerhetspolisen SBU Ivan Bakanov och chefsåklagaren Irina Venediktova, båda anklagade för att vara ”ryska agenter”. Därtill har över 600 statstjänstemän gripits som ”landsförrädare”. Huruvida det finns någon som helst sanning i dessa anklagelser, eller om det handlar om Zelenskij's allt mer desperata jakt på syndabockar, återstår att se.

Medan omvärlden till viss mån kan pusta ut efter förra helgens överenskommelse i Turkiet mellan Ryssland och Ukraina om att börja skeppa ut ukrainskt spannmål för försäljning på världsmarknaden, vilket har minskat risken för en global svältkatastrof, fortsätter världsläget att försämrans med den skenande inflationen och rekordhöga energipriserna. Sanktionerna mot Ryssland, som var tänkta att strypa den ryska ekonomin, har snarare slagit tillbaka mot USA och EU, medan den ryska rubeln har stärkts tack vare den växande efterfrågan på olja och gas på annat håll som i Kina och Indien. Frågan är hur länge västmakterna kan fortsätta föra ett ekonomiskt krig som framför allt slår mot dem själva. I USA är president Joe Bidens opinionsstöd rekordlåg. Redan har Italiens regering fallit till följd av sanktionskriget.

Ungern och Rumänien, som också står inför ekonomisk kollaps, framförde i helgen ett gemensamt krav på att man måste börja fredsförhandla med Ryssland istället för att försöka vinna kriget. ”Bara en uppgörelse mellan USA och Ryssland kan få ett slut på det här kriget, eftersom Ryssland kräver säkerhetsgarantier från Washington”, sa Ungerns premiärminister Viktor Orban.

I ett uppmärksamt uttalande nyligen från den tidigare Nato-befälhavaren i Europa, James Stavridis, sa denne att han tror att båda sidorna är utmattade och att kriget kommer att ta slut före vintern, men att det blir en låst konflikt med ett delat Ukraina, på samma sätt som Korea delades på 1950-talet. ”Jag ser att det här är på väg mot ett slut som påminner om Koreakriget, det vill säga ett vapenstillestånd med en demilitariserad zon mellan de två sidorna. Fiendskapen kommer att fortsätta, men det blir en frusen konflikt”, säger James Stavridis.

I ett annat mindre uppmärksammat internationellt uttalande uppmanar Vitrysslands president Aleksander Lukasjenko, som formellt är allierad med Vladimir Putin men inte deltar i krigföringen, de båda sidorna att börja fredsförhandla och finna en kompromiss, innan Ukrainakonflikten eskalerar i ett tredje världskrig mellan Nato och Ryssland. ”Fortsätter kriget så slutar det med en kärnvapen-apokalyps”, säger Lukasjenko: ”Låt oss sluta med detta och finna ett sätt att leva tillsammans.”

Offensiv

10 månaders krig som skakat världen

Per-Åke Westerlund

Offensiv 22/12 2022

På julafton, den 24 december, var det 10 månader sedan Putins Ryssland inledde invasionen i Ukraina. För Ukrainas befolkning har det inneburit helvetet på jorden, just nu en mörk, kall vinter med ständiga missilangrepp. Ingenting pekar på att kriget närmar sig ett slut. Tvärtom pekar det mesta på nya krigsoffensiver i början av 2023.

Kriget har påskyndat och fördjupat alla världens kriser. Svält, militarisering och en djupare ekonomisk nedgång har följt i dess spår. Här är 10 effekter av kriget.

1. Helvetet i Ukraina

Enligt FN har 7,8 miljoner flyktingar tvingats fly från Ukraina sedan kriget inleddes, och ungefär lika många har blivit flyktingar inom landets gränser. Det är mer än var tredje invånare av en befolkning på 43 miljoner.

Troligtvis har över 100 000 människor dödats. USA:s militär har uppgett att över 100 000 soldater dödats eller sårats på båda sidor.⁴ FN:s organ för mänskliga rättigheter uppger att närmare 7 000 civila har dödats, men antalet är sannolikt betydligt fler.

Mariupol, en stad som i februari hade över 400 000 invånare, totalförstördes av artilleri och missiler innan Ryssland tog över i maj.

Den 10 oktober inleddes de idag dominerande återkommande ryska attackerna mot infrastruktur och civila mål. Dagligen har mellan 50 och 100 missiler avfyrats. Flera gånger har halva Ukraina haft elavbrott sedan kraftverk och anläggningar träffats. Enligt världshälsoorganisationen WHO har över 700 sjukhus träffats av attacker.

2. Ryssland i krig

Under Putins första tid vid makten var Ryssland allierad med västmakterna, även militärt. Storföretag som till exempel IKEA, McDonald's och Renault samt världens storbanker etablerade sig alla i Ryssland. Rysk gas och olja dominerade Europa.

År 2007 blev en vändpunkt, då Nato förklarade att Ukraina och Georgien var kandidatländer. Putin svarade med ett krig mot Georgien. Sedan följde anfallen mot Ukraina 2014, samt Rysslands avgörande militära stöd till Assadregimen i Syrien. I Ryssland växte samtidigt missnöjet mot ökad fattigdom, nedrustad sjukvård och allt hårdare repression. De militära insatserna och propagandan användes för att avleda missnöjet.

Kriget 2022 har saknat all förankring. De första protesterna i februari-mars möttes därför av brutal repression. Västmakternas svar, krigsliknande sanktioner, riktades urskilningslöst även mot befolkningen. Den ekonomiska nedgången har dock inte alls blivit 30 procent, som en del ekonomer trodde, utan snarare 3,5 procent, eftersom olje- och gasinkomsterna har fortsatt att strömma in, men arbetslösheten har ökat och kriget kostar enorma belopp, samtidigt som allt fler industrier drabbas av bristen på importerad teknik.⁵

⁴ Siffrorna är för Rysslands del förmodligen mycket högre, bara antalet dödade är troligen av storleksordningen 100 000.

⁵ [Ryssland fattigare och mer efter sin tid. Sanktionerna biter säger bedömare](#) (sept. 2022); [Ryssland under sanktionerna: "Det blir svårare och svårare"](#) (sept. 2022); [De ekonomiska sanktionerna och Putins ställning](#) (sept. 2022); [Ekonomiska aspekter av kriget i Ukraina](#) (sept. 2022); [Rysk olja och gas når Europa på raffinerade omvägar](#) (okt. 2022)

3. Putins enorma fiasko

Från att ha trott på en snabb militär seger i hela Ukraina har den ryska armén tvingats till tre stora reträtter: Från områden norr om Kiev i mars-april, från Charkivregionen i september och från Cherson i november.

I början av kriget överraskades den ryska offensiven av Ukrainas motstånd. Stridsmoralen i de ukrainska trupperna var hög till skillnad från de ryska truppernas. Ukraina förfogade över Europas – efter Ryssland – näst största uppsättning av artilleri och soldater som sedan 2014 har genomgått en omfattande utbildning, ofta under ledning av officerare från Väst. Efter att först ha gett president Zelenskyj rådet att lämna landet ingrep nu USA-imperialismen och dess allierade direkt i kriget. Det blev avgörande när den ursprungliga ukrainska artilleriammunitionen började ta slut.

Putins svar på de militära bakslagen blev först de fejkade ”folkomröstningarna” i fyra regioner som därefter förklarades vara ryska ”för alltid”, följt av mobiliseringen av 300 000 fler soldater. Det i sin tur ledde till nya protester och att hundratusentals lämnade Ryssland. Putin pressas av krigshökar, som inte utesluter användning av ”taktiska kärnvapen”, samtidigt som missnöjet underifrån i ett visst läge kan leda till massprotester. Putins regim är kraftigt skakad och därför extra farlig.

4. Frontlinjerna vintern 2022-23

Efter snart 10 månaders krig är det långt ifrån över. Många bedömare, inklusive den ukrainska militärledningen, förväntar sig en rysk offensiv under det första kvartalet 2023. Både höga militärer och Putin besöker Belarus i december, möjligen för att kunna använda landet som bas för nya attacker.

Sedan över ett halvår pågår hårda strider runt staden Bachmut i Donetskregionen. Ryska trupper under ledning av den halvprivata Wagnergruppen har sakta tagit sig närmare staden. Ukrainas militär skulle helst vilja fortsätta sin offensiv söderut, för att skära av Rysslands landväg till Krim.⁶ Men ryska trupper har mångdubbla led av försvar på plats, och utgången är osäker. Ukrainas militär varnar för att Ryssland utbildar sina nya trupper snabbare än de ukrainska.⁷

Ingen sida kommer att acceptera en fredsuppgörelse i detta läge. Zelenskyj betonar nu på nytt att målet är att även ta tillbaka Krim, där en stor del av befolkningen har accepterat ryskt styre som ett faktum, och att 95 procent av befolkningen vill fortsätta tills de ryska trupperna har drivits bort eller retirerat. För Putin finns ingen möjlighet att erkänna ens ett delvist nederlag.

5. Det andra kalla kriget

Kriget markerar en ny tid, när kapitalismens snabba globalisering ersätts av ökad nationalism och avglobalisering. Från att ha varit ekonomiskt allierade med Väst har Ryssland och än mer Kina utvecklats till USA-imperialismens huvudfiender. Konflikten mellan de imperialistiska stormakterna handlar om ekonomi, teknologi, råvaror och makt, och får en allt mer militär karaktär. Det pågår en militär kapprustning mellan USA:s militära allianser, inklusive Nato, och Kinas nationalistiska kapitalistiska diktatur.

För USA-imperialismen är Ukrainakriget ett tillfälle att bestraffa och begränsa Ryssland, varna den kinesiska imperialismen och att tydligt ta den militära ledningen över Västblocket. Ett krig genom ombud, utan soldater från USA. Natoländer har ökat sina militärutgifter med

⁶ [Invånarna i Bachmut i Donbas under storm av rysk artillerield](#) (nov. 2022)

⁷ *Kommentar:* Skulle det vara en fördel? Risken är (många experter har pekat på det) är att den ryska utbildningen blir bristfällig och stridsförmågan därmed blir undermålig. / MF

tusentals miljarder kronor, enbart Tyskland med 100 miljarder euro (över 1 000 miljarder kronor).

Xi Jinpings diktatur, som just innan kriget utropade en obegränsad allians med Ryssland, oroas av den militära utgången hittills och risken för sanktioner i en tid av oemotsvarade kriser i Kina självt. Kriget ökar hastigheten på uppdelningen i två block. Men tvärtemot propagandan att det handlar om demokratier mot diktaturer, är det en global maktkamp, där USA liksom så många gånger tidigare inte har något emot att alliera sig med auktoritära regimer.

6. Västimperialismens svar

Det är i detta sammanhang som USA:s och Västmakternas militära uppbackning av Ukraina ska ses. Enligt USA:s försvarsminister Lloyd Austin uppgick det levererade militära stödet från USA till Ukraina fram till november till 18,6 miljarder dollar. Det är mer än fyra gånger Ukrainas egen militärbudget.

Det totala stödet från USA (inklusive humanitärt och finansiellt stöd) till Ukraina var i november strax under 50 miljarder euro, medan EU:s stöd i december ökade till totalt 52 miljarder euro. Löften om vapen och ammunition har ofta motsvarat en stor del av de lager som finns.

Som Zelenskyj många gånger har påpekat har detta stöd varit militärt avgörande. Men med pengarna följer också villkor. EU förordar stränga ekonomiska regler för Ukraina.

7. Svältkatastrofer

Med Ukraina och Ryssland som stora exportörer av spannmål, matolja och konstgödsel har kriget fått förödande konsekvenser. Matpriserna har mer än fördubblats i flera fattiga länder. I exempelvis Somalia behöver halva befolkningen – 7 av 16 miljoner – matbistånd för att klara sig. Men de FN-organ som ska dela ut mat har halverat ransonerna då regeringarna i rikare länder inte har ställt upp med de pengar som behövs.

8. Flyktingarna

Flyktingar från Ukraina togs emot med öppna armar av Europas invånare när kriget inleddes. EU använde speciella regler för att ge uppehållstillstånd. Men liksom 2015, när många flyktingar kom till Europa, drar nu regeringar och EU in på stödet. Mitt i en ekonomisk kris drabbas de som har flytt av försämrade villkor – och ännu värre för de som har flytt från krig och katastrofer i Afrika, Asien eller Mellanöstern.

9. Klimatet

Kriget riktas också mot klimat och miljö, både i Ukraina och globalt. Import av gas och olja från Ryssland ska nu ersättas av ökad produktion i resten av världen, inklusive kolkraft. Samtidigt har kriget också för en tid bidragit till att dämpa klimatkampen.

10. Utgången av kriget

Kriget är en produkt av växande motsättningar och kriser i det kapitalistiska systemet. Dess politiker, arméer och finanshajar saknar lösningar och vänder sig emot varandra, men ännu mer emot det arbetande folket internationellt. De pengar som saknas för att stoppa svält och miljökatastrofer, för att rusta upp världen och stödja flyktingar, går istället till krig och en handfull extremt rika.

Ett fredsavtal eller vapenstillestånd för Ukraina skulle innebära ett visst andrum, men också ge utrymme för uppladdning på alla sidor för en fortsättning på kriget. Arbetare och fattiga i Ukraina, Ryssland och resten av världen skulle få betala kostnaderna.

I avsaknad av en oberoende arbetarrörelse i Ukraina har viljan att kämpa mot invasionen hittills lett till ett starkt stöd för Zelenskyjs högerregering. Arbetare och unga behöver bygga en oberoende rörelse för att försvara sig mot invasionen, rikta en klassappell till de ryska soldaterna, vars stora majoritet inte vill vara där och mobilisera mot den ukrainska regeringens attacker på fackliga rättigheter, privatiseringar med mera.

I Ryssland behövs en ny demokratisk arbetar- och vänsterrörelse mot Putins kapitalistiska diktatur och mot kriget, för demokratiska rättigheter och mot prisökningarna. USA och Västmakterna står inte på arbetarnas sida i något land.

Arbetarrörelsen, vänstern och aktiva gräsrotter i alla länder behöver kämpa tillsammans mot krig, utsugning och för bättre villkor. Det betyder en kamp mot kapitalismen och alla imperialistiska makter.

Ukrainakriget, som nu har pågått i mer än fyra månader, har på ett bestående sätt förändrat världen. Militarism och nationalism är nu i förarsätet, samtidigt som motsättningarna mellan de imperialistiska makterna har tagits till en ny farlig nivå.

Den 29 juni skrev *Financial Times* Martin Wolf i en mörk betraktelse om den framtid som kapitalismens nya era rymmer att:

”Vi är på väg in i en ny era av världsordning, präglad av inhemska misstag och globala friktioner. På hemmaplan har särskilt USA misslyckats med att forma en politik som dämpar följderna av de ekonomiska förändringar (USA:s minskade tyngd i världsekonomin) som ägt rum och som ger trygghet även till de invånare som drabbats hårdast av dessa förändringar.

Nationalismen och främlingsfientligheten har istället riktat ilskan mot ’orättvis’ konkurrens från rivalerna på världsarenan, särskilt Kina. Samtidigt har Kina självt blivit mer repressivt och inåtvänt. I och med kriget i Ukraina har dessa motsättningar fördjupats.”

Ett nytt kallt krig klyver idag världen, och risken för direkta militära sammandrabbningar mellan de stora imperialistiska makterna är idag större än den någonsin var under det gamla kalla krig som inleddes i slutet av 1940-talet och som avslutades först när stalinismen rasade samman i Sovjetunionen 1989-91.

Pentagon, där USA:s försvarsdepartement har sitt säte. USA står för nästan 40 procent av världens samlade militärutgifter, och blott en bråkdel av det skulle kunna utrota den globala hungern och extrema fattigdomen (Foto: Wiyre Media / Flickr CC).

De många mörka moln som svävar över mänskligheten och planetens framtid ger många skäl till oro. Världen har blivit en farligare plats och aldrig tidigare har mänskligheten konfronterat så många samverkande kriser som nu.

Men militarismen och krigshoten kommer också föda nya folkliga revolter och fredsrörelser. Det är värt att påminna om att den globala protestdagen mot USA:s Irakkrig, den 15 februari 2003, med protester i minst 600 städer världen runt, sannolikt är den största protesten någonsin i historien.

Men att inte ens detta stoppade kriget och invasionen visar att kampen för fred också måste inkludera globala strejker, arbetarbojkotter och blockader.

När behovet av internationell samordning och planering blir allt mer akut, inte minst som en följd av den globala klimat- och miljökrisen, går de kapitalistiska regeringarnas politik i motsatt riktning – tilltagande nationalism för att skydda det egna landets kapitalism och som oundviklig följd av detta också ökad militarism.

Redan innan Ukrainakriget ökade världens militärutgifter snabbt, och innan invasionen hade Ryssland på nytt ökat sina militärutgifter jämsides med att regimen trappade upp såväl repressionen som den storryska chauvinismen.

”Militärutgifterna nådde rekordnivåer under pandemins andra år. Världens militärutgifter fortsatte att öka under 2021 och nådde en toppnotering på 2 100 miljarder dollar (en summa som är nästan fyra gånger större än Sveriges ekonomi). Det var sjunde året i rad som utgifterna ökade”,

konstaterar Stockholms internationella fredsinstitut (Sipri) i sin senaste årsrapport som utkom den 13 juni.

Enligt Sipri har den nya militära kapploppningen även fött en ny djupt oroande trend: ”Det totala antalet stridsspetsar i världens militära lager verkar nu öka, vilket är ett oroande tecken på att den nedåtgående trenden som har karaktäriserat kärnvapenarsenalerna sedan slutet av det (gamla) kalla kriget har hejdat”.

Efter Ukrainakriget har takten och omfattningen av den militära kapprustningen kraftigt ökat. I land efter land har regeringarna skyndat sig att höja anslagen till militären, och Nato har exempelvis beslutat att öka antalet soldater i sina särskilda insatsstyrkor från dagens 40 000 soldater till 300 000.

Vidare ska Nato stationera ut multinationella brigader, som beskrivs som slagkraftiga enheter med minst 4 000-5 000 militärer vardera i Natos östligaste länder från Estland till Svarta Havet.

”Detta är den största förändringen av vårt kollektiva försvar sedan slutet av (det gamla) kalla kriget”, enligt Natochefen Jens Stoltenberg.

Samtidigt skärps Taiwankrisen, en kris som vid sidan av Ukrainakriget utgör den största risken att utvecklas till en direkt militär konfrontation mellan de imperialistiska stormakterna. I både Beijing och Washington skisserar makthavarna på möjliga krigsscenarioer i Taiwan (som bland annat är världens största producent av halvledare) och andra områden i den indopacifiska regionen som består av 38 länder, vilka utgör 44 procent av jordens yta och 65 procent av dess befolkning. Den står också för 62 procent av världens BNP och 46 procent av all handel med varor.

”I maj genomförde en grupp experter, däribland tidigare amerikanska tjänstemän och kongressledamöter, ett timslångt krigsspel för att simulera en potentiell strid mellan USA och Kina om Taiwan om fem år. Denna övning, som föregåtts av många andra liknande i Pentagon och vid forskningsinstitut, slutade inte med vinnande och förlorande sidor, utan med den alarmerande lärdomen att nästa stormaktskonflikt kan eskalera mycket snabbt”, rapporterade *Newsweek* den 2 juni.

Kinas militära utgifter har ökat 26 år i rad och är nu världens näst största, men den makt som spenderar överlägset mest på sin militär är USA, som står för nästan två femtedelar av världens samlade militärutgifter. USA:s försvarsdepartement är också världens största arbetsgivare vad gäller antalet anställda: militär och vad som sägs vara civil personal – gränslinjerna är luddiga. Världens näst största arbetsgivare är de kinesiska väpnade styrkorna (PLA). Det ger ett mått på militärens tyngd i samhället och de enorma resurser som krigen slukar.

På nytt domineras kapitalismen av det militärindustriella komplexet, ett gammalt begrepp som beskriver den symbios som råder mellan storbolag, främst vapenindustrin, den privatkapitalistiska militärapparaten, vetenskapen och den politiska makteliten.

Amerikanska Lockheed Martin, världens största vapenproducent, räknas numera också som ett av ”världens mest inflytelserika bolag”, enligt affärstidskriften *Fortune*. USA:s krigsindustri står ensamt för nästan 40 procent av världens vapenexport. Världens fem största vapenproducenter (bolag) är alla amerikanska.

Men det militärindustriella komplexet existerar inte bara i USA, utan i takt med att militärutgifterna ökar får vapenindustrin och militären en allt större tyngd i samhället.

Den ryska invasionen av Ukraina har påskyndat denna process. Ukrainakriget har beskrivits som ”en guldrush” för världens vapenfabriker. Eller som en representant för den franska

flygvapenindustrin uttryckte det: ”Invasionen av Ukraina har förändrat spelplanen (till vår fördel, min kommentar/PO). Den visar att krig fortfarande står på dagordningen och att försvarsindustrin verkligen behövs.”

Även den svenska vapenindustrin tillhör en av krigets stora profitörer. Till *Dagens Nyheter* i april säger Micael Johansson, chefen för Saab, Sveriges största vapentillverkare:

”Att länder spenderar mer pengar på försvarsutgifter inklusive material kommer att ge oss möjlighet att växa mer” och att ”Natomedlemskap [öppnar] upp för mer affärer”.

Dagens Industris kommentar den 7 mars, efter drygt två veckor av krig i Ukraina, kan illustrera dagens kapitalism:

”Saab-aktien har rättmätigt rusat den senaste tiden då efterfrågan lär stärkas ytterligare av kraftigt höjda försvarsanslag i Sverige och Europa. Samtidigt har bolaget nu ett gyllene läge att stärka lönsamheten genom att rensa i produktfloran och ta bättre betalt för sina fina produkter.”

”Fina produkter”, när det handlar om dödliga vapen och som bland annat beväpnar den saudileda koalitionen som har bedrivit ett terrorkrig mot Jemen, ett av världens fattigaste länder.

Bara en bråkdel av de summor som satsas på militären skulle räcka till att utrota hungern i världen. För ett par år sedan uppskattade Sipri att om 9-13 procent av världens militärutgifter istället skulle läggas på att ta bort extrem fattigdom och hunger i världen skulle det målet uppnås vid 2030.

Men idag ökar antalet hungrande, samtidigt som militärutgifterna rusar i höjden.

Militären och krigsindustrin är också en av de värsta miljöbovarna. ”USA:s militär står ensam för mer utsläpp än många av världens länder. Pentagon är världens största institutionella konsument av olja och den enskilt största producenten av växthusgaser. USA:s fotavtryck, både i form av imperium och koldioxid, är gigantiskt. Och då har vi inte räknat med den oavbrutna förstörelsen av flera mänskliga och naturliga livsmiljöer”, skrev brittiska *The Guardian* förra året.

I spåren på Ukrainakriget syns en renässans för kolet och kärnkraften. Kriget har blivit ännu en ursäkt för att skjuta den gröna omställningen framåt.

Beräkningar gjorda 2019 av tankesmedjan International Institute for Policy Studies (IPS) visade att 11 procent av USA:s militärutgifter (Pentagons budget) skulle räcka till att producera tillräckligt med vind- och solenergi för att försörja var och ett av USA:s 127,59 miljoner hushåll.

”Nu slukar och behärskar militarismen Europa”, skrev Friedrich Engels, Karl Marx livs- och stridskamrat, i en kommentar i boken *Anti-Dühring* om följderna av det fransk-tyska kriget 1870-71 för mer än 150 år sedan, och tillade:

”Armén har blivit statens huvudändamål, den har blivit till självändamål. Men denna militarism bär också inom sig fröet till sin egen undergång. Konkurrensen mellan de enskilda staterna tvingar dem å ena sidan att år för år ge ut allt större summor på armén, flottan, artilleriet o.s.v., alltså att allt mer påskynda det ekonomiska sammanbrottet.”

Det var lika sant då som nu.

Utfallet av det kapitalistiska systemets sammanbrott och kriser, som militarism och krig utgör en orsak till, bestäms dock ytterst av klasskampen. Systemet går inte under av sig självt, utan måste störtas, vilket kräver en medveten kamp och organisering för den socialistiska revolutionen.

Bara arbetarnas och de fattigas självständiga organisering och revolutionära kamp kan staka ut en väg som leder bort från de krig, kriser och katastrofer som kapitalism och imperialism orsakar.

Om framtiden ska bli möjlig måste en ny värld byggas – en socialistisk värld i fred och frihet.